

L'època de les masies

El meu llibre de Cerdanyola

Educació Primària. Cicle Mitjà

Dossier mestres

Introducció

L'època de les masies (segles XVI a XIX) que constitueix el període més característic de la història de Cerdanyola cal entendre-la com una continuïtat de l'època medieval (segles IX a XV).

Durant més de mil anys, l'hàbitat dispers ha estat la forma de poblament predominant a Cerdanyola, l'agricultura l'activitat principal dels seus habitants, la casa de pagès l'habitatge característic i l'església de Sant Martí l'únic espai de relació.

La masia i els camps de conreu, especialment la vinya, han constituït els elements definidors del paisatge entre els segles XVI i XIX i la seva importància es fa palesa en una gran diversitat d'aspectes de la Cerdanyola actual: barris, escoles, equipaments, comerços, associacions veïnals i entitats prenen el nom de les antigues masies on es troben ubicats.

Les masies que es visitaran en l'itinerari constitueixen una bona mostra del que ha estat el paper i l'evolució d'aquest tipus d'explotacions agrícoles a Cerdanyola i permeten una aproximació a la seva tipologia i funcionalitat i la comprensió d'unes formes de vida associades a l'agricultura.

La visita a l'església Vella de Sant Martí afegeix una dimensió de l'espai i de les relacions comunitàries. Masies i església són elements motivadors que formen part del patrimoni local i que, per tant, ajuden a comprendre la història de Cerdanyola.

Aquesta activitat és fonamental per entendre l'evolució urbana de Cerdanyola en els darrers dos-cents anys, que es treballa a quart de primària.

1. Objectius:

- Reconèixer i valorar el patrimoni històric de Cerdanyola.
- Utilitzar i aplicar nocions relacionades amb el passat i el present
- Apropiar-se a l'època de les masies (s. XVI -XIX).
- Aproximar-se a la masia com a element característic d'una part del món rural català.
- Observar la transformació que han sofert al llarg dels anys.
- Proporcionar elements per entendre l'evolució general de Cerdanyola a partir del segle XVI.
- Comprendre el paper de l'església Vella de Sant Martí al llarg del temps com a element ordenador del territori i aglutinador de la població de Cerdanyola (entre els segles XVI i XIX).
- Complir les normes relacionades amb el respecte a si mateix i als altres.
- Complir les normes relacionades amb la conservació de l'entorn.

2. Descripció de l'activitat

L'activitat està pensada per a nens i nenes de 3r. Consta de tres parts: **treball previ a l'aula** **Itinerari I / Itinerari II** i **treball posterior** i s'organitza al voltant de tres masies urbanes.

Treball previ

Es tracta de fer a l'aula, uns dies abans de la realització de l'activitat, els continguts de les pàgines 1 a 19 del material didàctic adreçat a l'alumnat. El treball previ a l'escola és molt important per poder aprofitar al màxim la tasca de l'educador durant l'itinerari.

Itinerari I.

Està concebut per fer-lo amb **un sol grup classe** i té una **durada de 3h.** aproximadament (incloent el temps d'esmorzar).

L'activitat comprèn un recorregut que inclou la visita a tres masies urbanes (Can Xarau, Can Cordelles, Can Serraparera) durant el qual es fa referència a les característiques de les masies des de l'exterior i en particular els elements relacionats amb la feina agrícola que encara es conserven. Les fitxes corresponents al recorregut (p.20 a 23) les podeu portar a la sortida o fer-les posteriorment a la classe.

Treball posterior

Recomanem que per acabar aquesta unitat didàctica es treballin els continguts de les pàgines on es tracta el tema de la parròquia de Sant Martí.

Itinerari II.

Està concebut per fer-lo amb un sol grup classe i per realitzar-lo cal haver fet l'itinerari I prèviament. S'estructura en dues parts:

Treball previ: Es tracta de fer a l'aula, uns dies abans de la realització de l'activitat, els continguts de les pàgines 16 i 17 del material didàctic adreçat a l'alumnat.

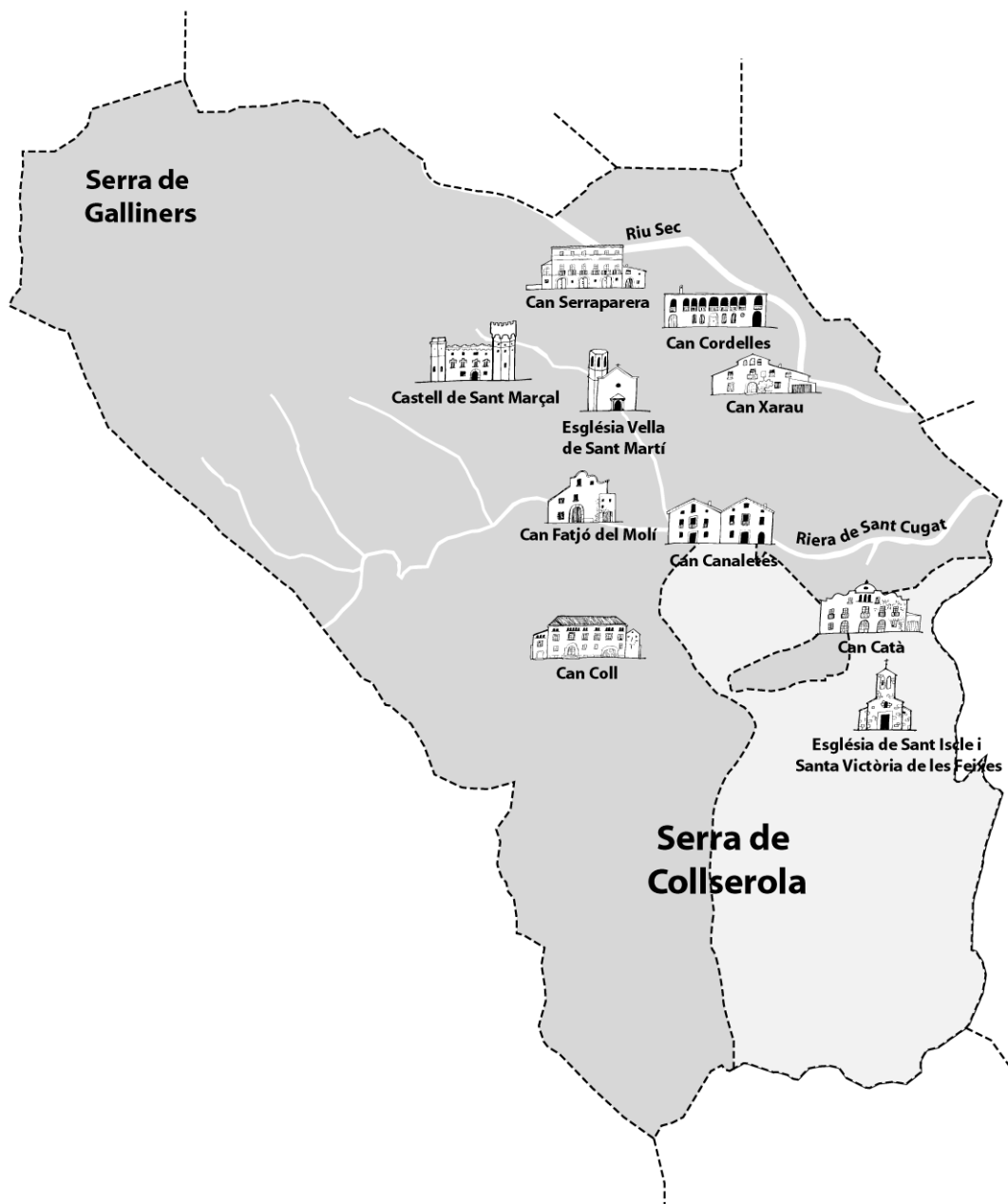
El treball previ a l'escola és molt important per poder aprofitar al màxim la tasca de l'educador durant l'itinerari.

L'itinerari comprèn un recorregut que està plantejat com el camí que feia una família pagesa des de la seva masia (l'escola) fins a l'església, un diumenge qualsevol. Un cop a l'església l'activitat se centra en l'observació de l'entorn, dels trets arquitectònics principals de l'església i de la part més antiga del cementiri on hi ha els panteons de les famílies pageses més importants de Cerdanyola. S'insisteix en el caràcter de lloc de trobada que eren les esglésies a l'època de les masies.

Una mirada enrera: La Cerdanyola rural

Amb aquest dossier et proposem fer una mirada enrera. Posa't les ulleres de la imaginació per viatjar en el temps, quan Cerdanyola era molt diferent d'ara.

Fa uns dos-cents anys, aproximadament, Cerdanyola no era ni una ciutat ni un poble ni tan sols un llogaret, era un conjunt de masies i cases de pagès, dues esglésies parroquials i un castell. Tot plegat ocupava un territori conegut amb el nom de Cerdanyola o Sant Martí de Cerdanyola.

- *Pinta de blau els rius i rieres del mapa de la pàgina anterior i contesta:
Les masies estan lluny o a prop dels rius i rieres? ____A prop____*

- *Explica per què creus que és així.*

____*Perquè les masies necessitaven aigua per regar els camps de conreu.*

- *Relaciona les dues columnes.*

	<i>Can Serraperera 2</i>
<i>Riera de Sant Cugat 1</i>	<i>Can Cordelles 2</i>
	<i>Can Coll</i>
	<i>Can Catà 1</i>
<i>Riu Sec 2</i>	<i>Can Fatjó del Molí 1</i>
	<i>Can Xarau 2</i>
	<i>Can Canaletes 1</i>

Què és una masia?

- Llegeix atentament i tria la definició correcta. Després copia la frase sencera a sota.

Una casa de poble on viu una família.

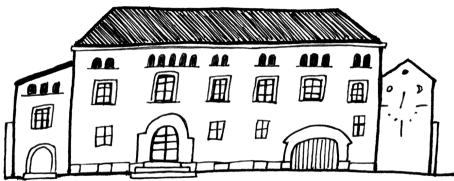
Una casa aïllada voltada de camps de conreu on viu una família.

Una casa gran amb molts pisos on viuen diferents famílies.

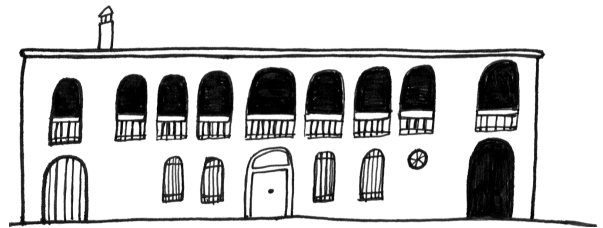
Una masies és **una casa aïllada voltada de camps de conreu on viu una família**

No totes les masies eren iguals. N'hi havia de grans i ben construïdes; d'altres eren més petites. N'hi havia a la muntanya i a la plana, però totes tenien elements comuns.

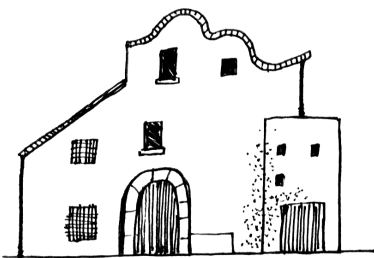
- Aquestes són algunes de les masies de Cerdanyola. Observa el mapa de la pàgina anterior i posa el nom de cada masia a sota del dibuix.

Can Coll

Can Cordelles

Can Fatjó del Molí

Can Catà

Can Canaletes

Can Xarau

- *Observa els dibuixos de la pàgina anterior i completa les frases amb les paraules següents:*

teulada, portes, grans, planta

- *Les masies solen ser construccions ____grans_____.*
- *Tenen sempre més d'una ____planta_____.*
- *Tenen la ____teulada_____ a una o dues vessants.*
- *Tenen diverses ____portes_____.*

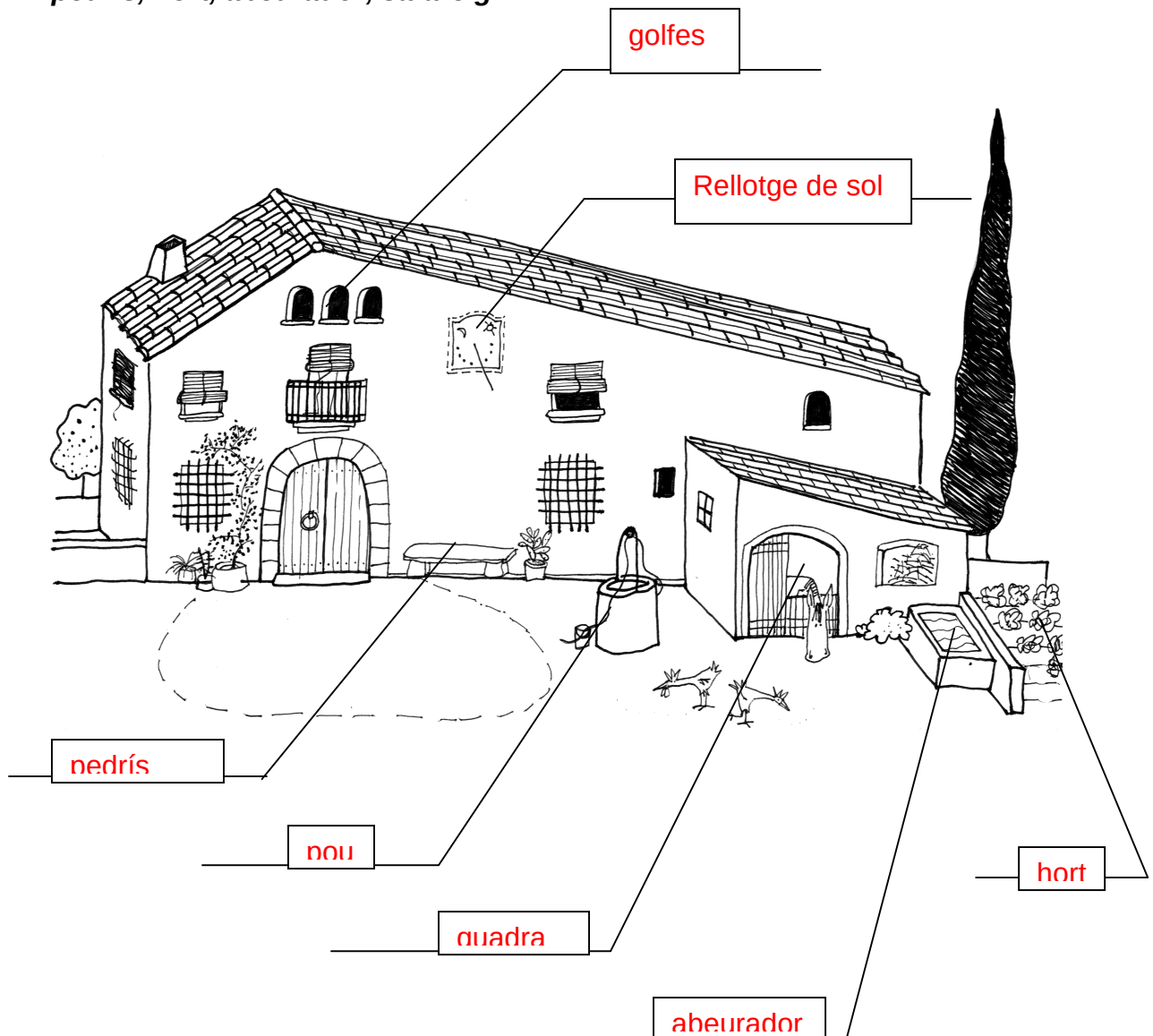
També hi havia cases de pagès que no eren grans explotacions agrícoles on vivien petits propietaris i arrendataris.

Com era una masia

La masia estava formada per un conjunt d'edificacions i construccions diverses.

- *Selecciona i escriu al lloc corresponent el nom dels elements característics de la masia assenyalats en el dibuix:*

pou, quadra, estable, galliner, era, paller, golfes, bassa, rellotge de sol, pedrís, hort, abeurador, safareig .

- *Escriu el nom dels elements que no has trobat assenyalats al dibuix.*

estable, galliner, era, paller, bassa i safareig

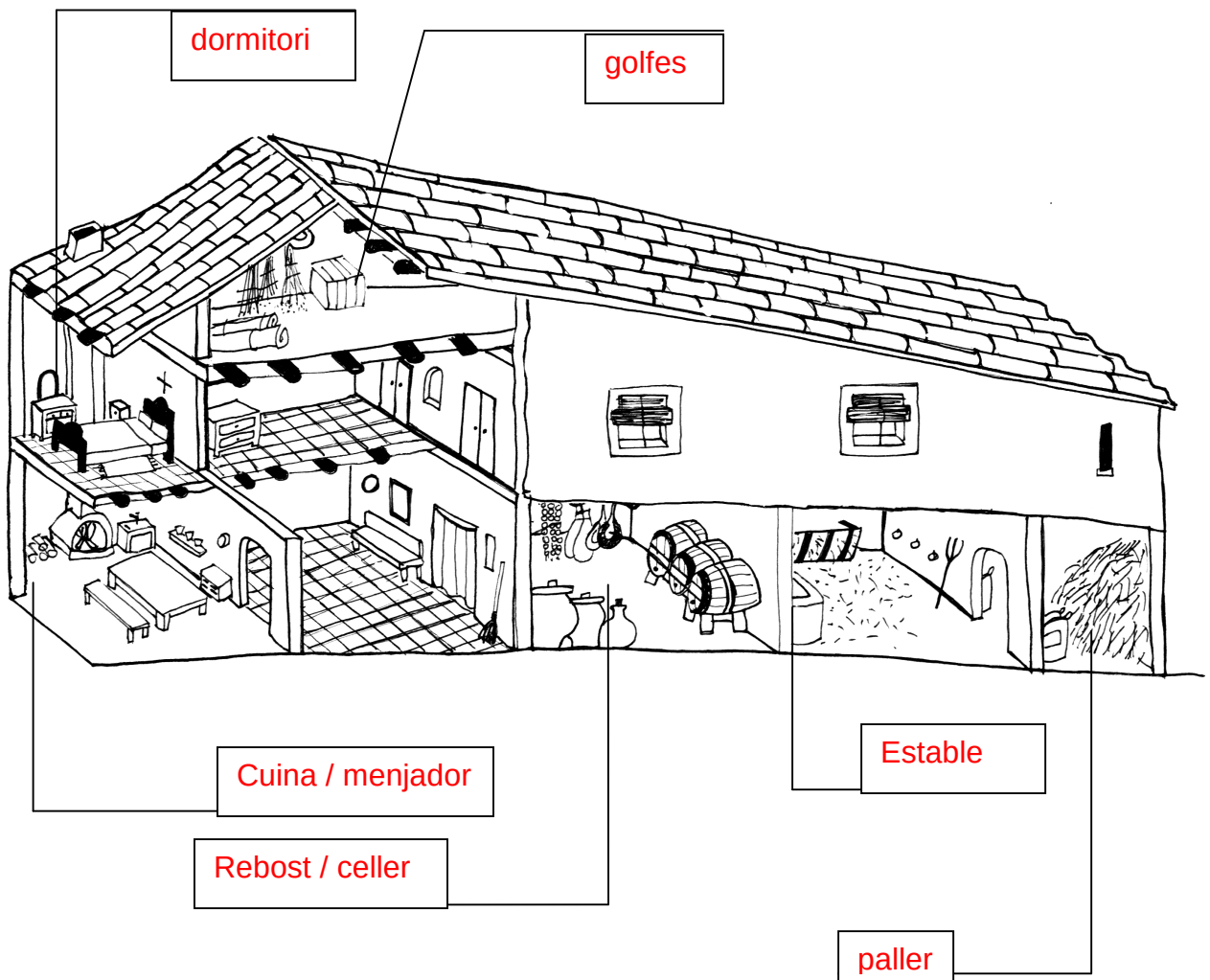
Al llarg del temps, moltes masies es van enriquir gràcies al comerç del vi per això van anar creixent i van incorporar a l'edifici principal noves dependències.

El dibuix que tens a continuació representa l'interior d'una masia típica.

- *Escriu amb dos colors diferents els noms dels:*

Espais per viure: **cuina/menjador/dormitoris**

Espais relacionats amb els treballs de la masia: , **rebost/celler, estable, paller i golfes.**

- Què és guardava al paller? palla Per a què es necessitava?
Per donar de menjar al bestiar
- Què es guardava al celler? El vi i altres aliments

- Relaciona les dues columnes i així podràs veure les diferències entre casa teva i una masia.

masia	casa teva
rebot	dormitori
comuna	lavabo
dormitori	frigorífic
llar de foc	golfes/traster
quadra	calefacció
cuina	menjador
golfes	sala d'estar
graner	cuina
pou	aigua corrent

- Quines dependències de la columna de l'esquerra queden sense aparellar?

Quadra i graner

- Per què creus que passa això?

Perquè la majoria de gent no són pagesos i no tenen animals per treballar el camp.

En el text que tens a continuació, el Sr. Fermí, que va viure al Mas de can Codina cap el 1910, ens explica com era casa seva:

“Can Codina és una casa de pagès que es troba en el camí de can Catà a Horta. La vida a can Codina es feia a la planta baixa. Cuina i menjador eren una mateixa habitació. En ella hi havia una llar de foc a terra, una pica per rentar els plats i una altra pica on es rentaven ells. Tenien també una pastera on pastaven el pa. A la masia no hi havia aigua corrent ni electricitat. L'aigua l'anaven a buscar a un pou situat a 20 metres de la casa. Els llums eren de carburo, també n'utilitzaven d'oli i espelmes. No hi havia dutxes i ens banyàvem en un petit safareig”.

Adaptació del text: Una història: la vida del senyor Fermí ¹

- Després de llegir el text contesta les preguntes següents:

¹ I. Campo; A Constant; C. Giménez (Coords): *Què ens ensenya la ciutat? Una aproximació a la vida de la Cerdanyola Modernista*. Ajuntament de Cerdanyola 1991, pàg.18

Amb aquesta activitat es pretén que l'alumnat pugui fer una reflexió, ajudat pels mestres sobre la diferència que suposa la manca d'electricitat i aigua corrent en la vida quotidiana de les persones. Evidentment les preguntes es poden completar, ampliar, etc.

- La mare del Sr. Fermí feia la bugada al safareig on també es banyaven els fills i filles. Per què no feia servir la rentadora?

_____ *Perquè a la masia no hi havia electricitat* _____

- Quin creus que era el sistema de calefacció de can Codina?

_____ *La llar de foc* _____

- Què fas tu durant l'estona després de sopar i abans d'anar a dormir?

Suposem que la majoria veuen la TV, és possible que altres alumnes no ho facin.

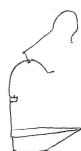
- Què creus que podia fer el Sr. Fermí quan era petit?

Segurament l'explicaven alguna història. Podríem aprofitar per parlar-ne del tema.

- Escribeu avantatges i inconvenients de viure a can Codina a començament del segle XX.

Viure a can Codina a començament del segle XX

Avantatges	Inconvenients

INVESTIGA: Aquests dos dibuixos representen un llum de carburo i un llum d'oli. Investiga i explica com funcionava un dels dos.

A banda de les enciclopèdies on es pot trobar la informació hi ha una web : <http://www.anjub.net> dins l'apartat hemeroteca cliqueu diversos. L'article és difícil d'entendre pels nens i nenes, però conté dades El procés d'electrificació a Cerdanyola data del 1910 al 1913. Per tant el text data de l'any en que s'inicia el procés.

Què es feia a la masia?

Ara ja saps que una masia és una casa aïllada gran voltada de camps de conreu on viu una família.

- Quina era l'activitat econòmica principal de la masia? *L'agricultura*_____

A més dels conreus a les masies acostumava a haver-hi un hort.

A totes les masies hi havia animals de corral. Normalment : , pollastres,

i . De vegades també tenien ànecs, oques i coloms. A part estaven els animals que es feien servir per al transport i per realitzar feines del

camp: , , mules i matxos. En algunes masies també hi havia bous i vaques.

Les feines a pagès

A l'època de les masies tots els membres de la família treballaven molt, també els nens i les nenes.

Generalment **els homes** s'encarregaven dels conreus i tenien cura dels animals de tir (cavalls, muls, ...) i dels estabulats (vaques i bous). També venien les collites i compraven, venien o arrendaven terres.

Les dones s'encarregaven de l'educació dels fills i de les filles, de les feines de la casa i dels animals de corral. També anaven a vendre algunes hortalisses i fruites al mercat, que collien de l'hort i a comprar coses que necessitaven a la masia i que no podien produir.

Els nens i les nenes també feien feines una de les més freqüents era portar el dinar al pare, que estava treballant al camp, de vegades havien de caminar uns quants quilòmetres, també ajudaven a la vinya, a l'hort i en la cura dels animals i les feines de casa.

A l'època de la verema, de la collita dels cereals i de la matança del porc tothom hi col·laborava.

Es podria aprofitar aquest text per reflexionar sobre les tasques que tenen encomenades per ajudar la família.

Feines a l'època de les masies

Observa les fotografies i explica:

Què fan ?

Com es diu el lloc on ho fan?

Què fan?

Com es diu el lloc on ho fan? (Si t'hi fixes bé, veuràs a la foto el nom de la masia on es fa).

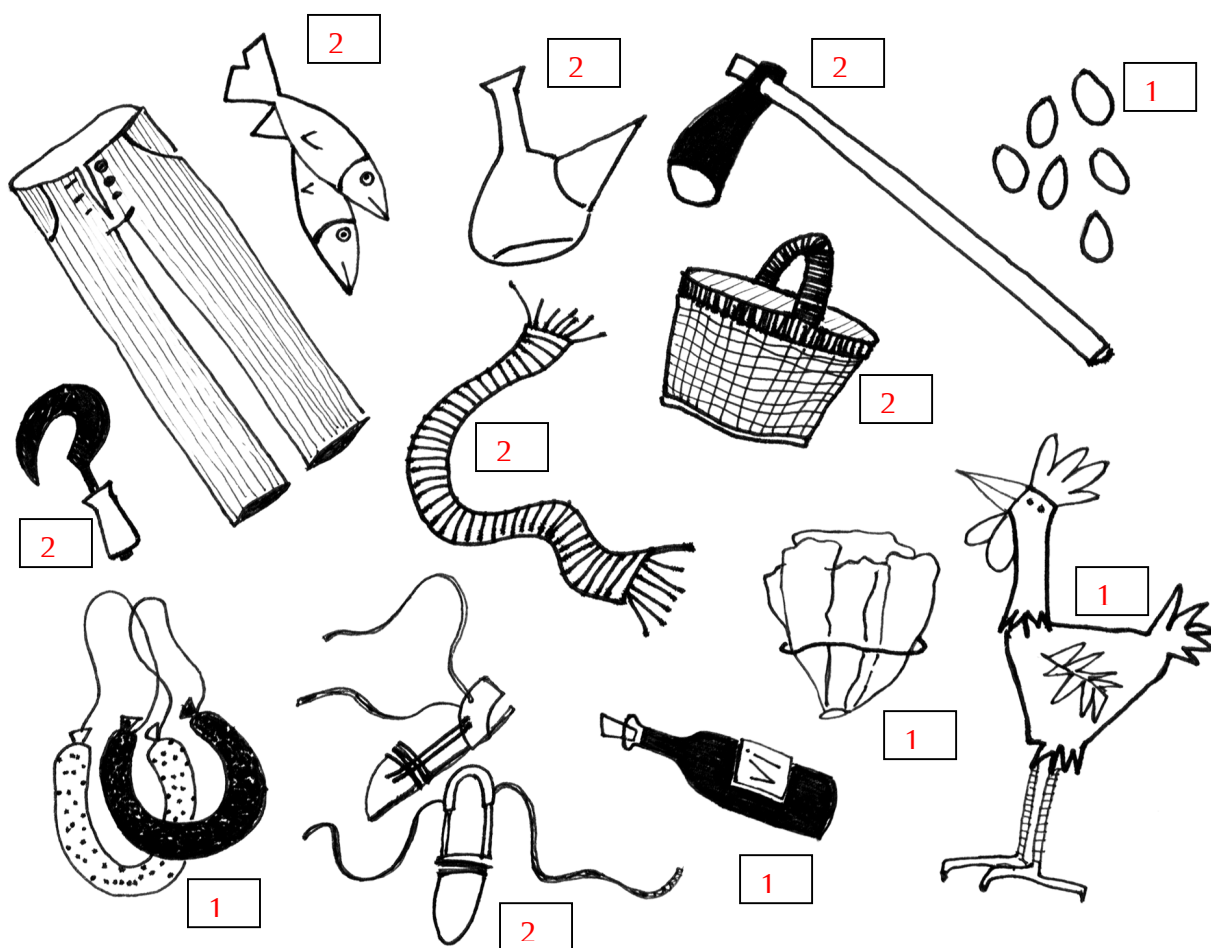
La fotografia del safareig i la de la premsa del raïm ens poden permetre endegar una reflexió sobre la diferenciació tradicional del treball per gènere, i la tendència actual, al menys al món occidental, d'eliminació d'aquesta diferenciació.

Els productes de la masia

La majoria de les masies produïen gairebé tot el que els calia i venien al mercat el que els sobrava. Amb els diners que guanyaven compraven allò que els feia falta. Amb el temps moltes masies van començar a conrear productes només per vendre'ls al mercat, com el vi, i es van enriquir força.

- Encercla amb colors diferents els productes que **es produïen** a la masia i els que calia **comprar** al mercat.

*En alguns casos és difícil per als nens i les nenes decidir. Per exemple poden dir que els peixos els poden pescar i no comprar. En tot cas el que es tracta és de distingir entre el que es **produeix** i el que **no es produeix a la masia**.*

Masia 1

Mercat 2

Qui vivia a la masia?

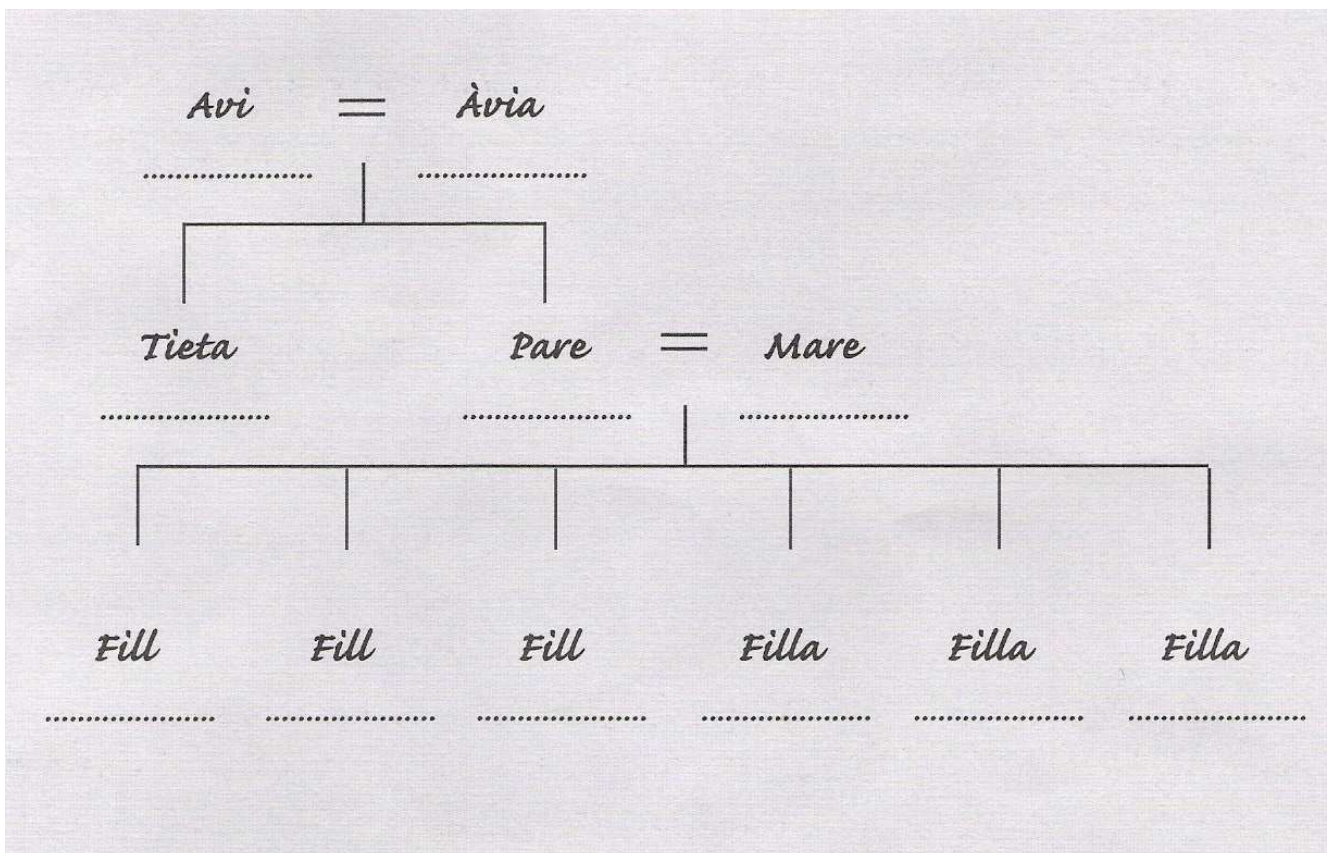
La masia era també l'habitatge de la família pagesa que era una mica diferent a les famílies d'ara. Anem a veure les diferències.

- *Llegeix atentament:*

La família que vivia a la masia de Can Fatjó de les Eres estava formada per l'avi Antoni i l'àvia Joana. Els seus fills eren en Josep i la Francesca. La dona d'en Josep era la Carme i els fills de la Carme i en Josep eren en Joan, el més gran, en Martí, l'Antoni, la Roser, la Teresa i la Maria.

Per representar els lligams de parentiu, que hi ha entre els membres d'una família, podem utilitzar l'**arbre genealògic**.

- *Completa l'arbre genealògic de la família Fatjó de les Eres*

- Ara dibuixa l'arbre genealògic amb els membres de la família que viuen a casa teva (podries incloure el dibuix de la cara de tots els seus membres)

- Pensa i escriu dues diferències importants entre la teva família i la família Fatjó de les Eres. *Aniria bé que contestessin després d'haver fet una conversa en el grup.*

Es podrien tractar diferents aspectes: 1. La convivència de les tres generacions en la família tradicional (extensa). Parlar sobre els avis actuals on viuen, què passa quan es fan més grans...2. El nombre de fills per família. Perquè abans es tenien tants fills i ara es tenen tan pocs a Catalunya. Podrien investigar si a la seva família, en generacions anteriors havia molts fills i filles.

Família Fatjó de les Eres	La meva família

Alguns membres de la família pagesa rebien un nom especial segons si eren el primer o el segon, home o dona i les obligacions que tenien també eren diferents.

- Busca al diccionari les paraules següents i escriu-ne el significat:

Hereu: _____

_____

Pubilla: _____

_____

Cavaller: _____

_____

- A la família de Can Fatjó de les Eres, quin dels fills d'en Josep i de la Carme era l'hereu?

_____ **En Joan** _____

Hi havia masies molt grans que tenien **minyones** que s'ocupaven de la feina de la casa, **masovers** i treballadors que ajudaven al camp. En èpoques de molta feina es llogaven **jornalers**, que també s'estaven a la casa.

- Busca al diccionari les paraules següents i escriu-ne el significat:

Minyona: _____

_____

Masover: _____

_____

Jornaler: _____

_____

Les masies de Cerdanyola

El nom de les masies

A Cerdanyola, com a tot arreu, les masies tenen un nom. Generalment, aquest nom és el de la família que la va fer construir o que la va habitar més temps, com és el cas de can Serraperera o can Coll.

- En aquesta sopa de lletres hi ha sis noms de masies de Cerdanyola. Busca-les i escriu-ne els noms a sota.

1. Can Coll	4. Can Miró
2. Can Xarau	5. Can Serraperera
3. Can Cerdà	6. Can Catà

- Esbrina els noms d'altres masies de Cerdanyola i escriu-los a sota.

Can Cordelles, can Fatjó del Molí, can Fatjó dels Xiprers, can Banús, can Altimira ...

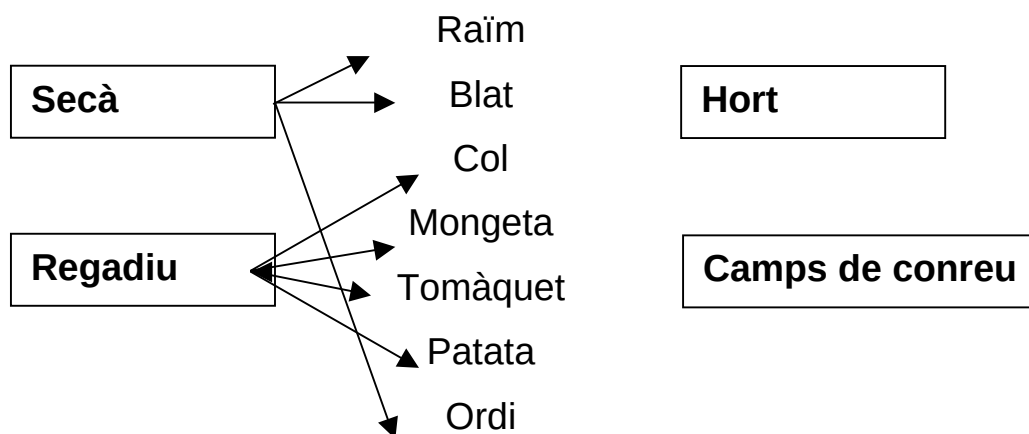
- Com es diria casa teva si fos una masia?

Els conreus a les masies de Cerdanyola

Aquests són alguns dels productes que es conreaven als camps de les masies de Cerdanyola.

- Relaciona :

Les fletxes de productes de l'hort són les mateixes que les de regadiu.

La majoria d'aquest productes es conreaven a les masies de la plana del Vallès. A les muntanyes i a les valls de Collserola, com que no hi havia gaire terreny pla s'hi feien feixes per poder-hi plantar.

- Busca en el diccionari la paraula feixa i escriu-ne el significat.

Feixa: _____

Aquestes masies de muntanya també aprofitaven els recursos que els proporcionava el bosc.

Pensa, parla'n amb els companys i companyes i assenyala amb una creu els productes que creus que obtenia la pagesia del bosc:

bolets

pinyes

peixos

llenya/carbó

mores

senglars

cargols

glans

verdures

petxines

gallines

herbes remeieres

Els conreus principals a Cerdanyola eren la **vinya i els cereals**. La sega es feia a l'estiu i la verema a la tardor.

Aquestes fotografies corresponen a la **Festa de la Sega i el Batre** de la Fuliola, un poble de la comarca de l'Urgell.

- *Escriu a sota o al costat de cada imatge el nom de la feina que li correspon: **trillar el blat, escombrar amb graneres, recollir la palla, ventar o batre i segar el blat.***

Segar el blat

Trillar el blat

Recollir palla

Ventar o hatre el blat

Escombrar amb graneres

- *Escriu el significat de les paraules següents:*

Veremar

Segar

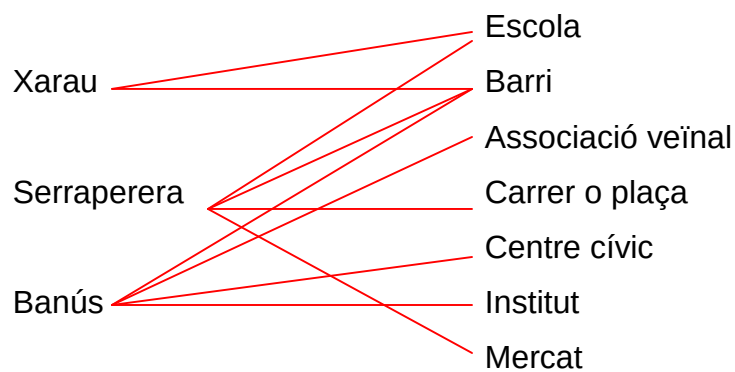
---

0 Les persones canvien, les masies també

El 1828 a dalt de tot del carrer de Sant Ramon es van construir les primeres cases del poble de Cerdanyola. Lentament, el poble va anar creixent sobre les terres de conreu i algunes masies van quedar envoltades per les cases. Els cerdanyolencs i cerdanyolenques, a poc a poc, van deixar de ser pagesos.

Algunes de les masies que han quedat dins de la ciutat donen nom a edificis o elements de la població.

- *Relaciona les dues columnes, utilitzant un color diferent per a cada masia, i podràs comprovar-ho.*

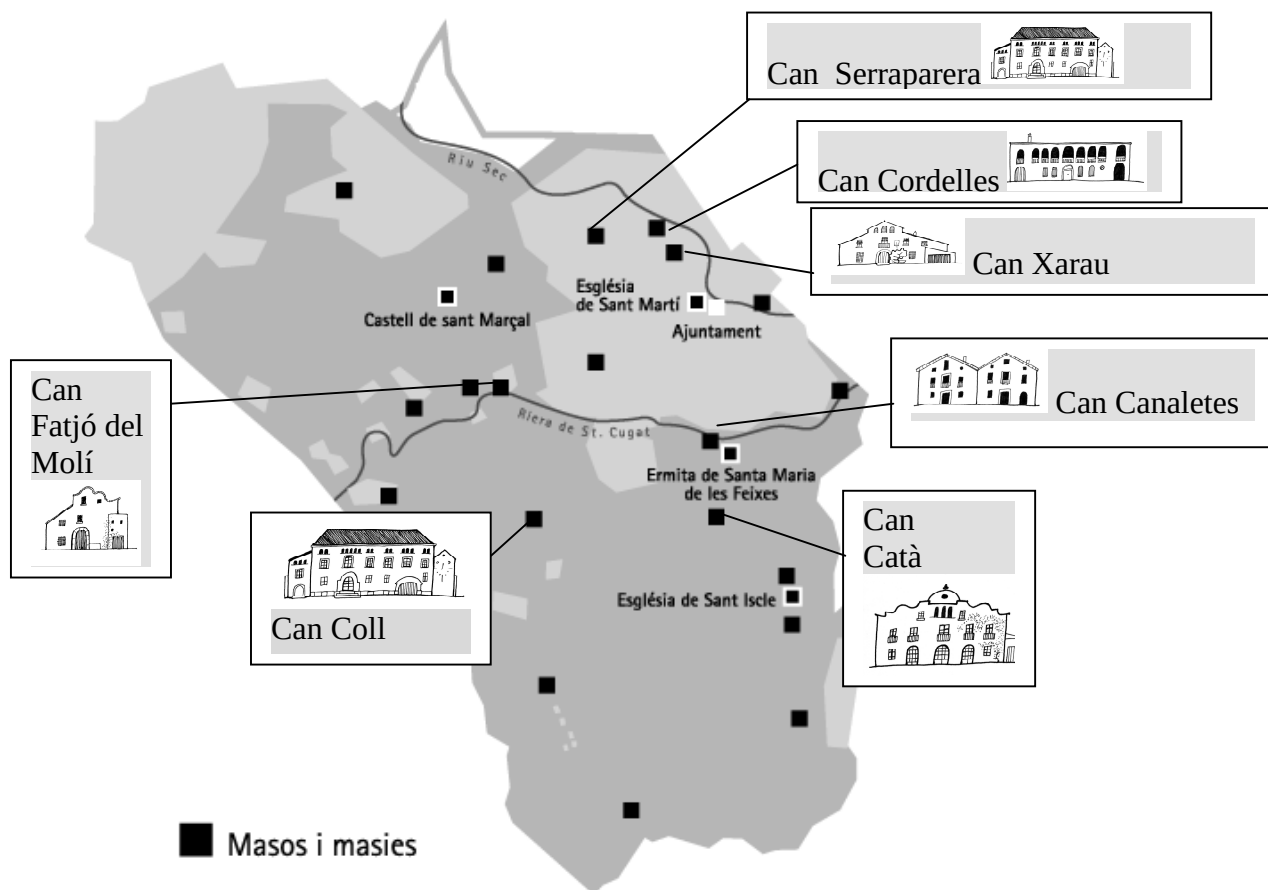
Actualment, les masies de Cerdanyola ja no són explotacions agrícoles. La majoria han canviat i els edificis tenen altres funcions.

- *Relaciona les dues columnes i t'adonaràs que s'utilitzen per a altres funcions.*

Can Coll 1	Biblioteca 5
Can Serraperera 2	Casa familiar 4
Can Cerdà 3	Centre d'Educació Ambiental 1
Can Xarau 4	Masia abandonada 6
Ca n'Altimira 5	Restaurant 3
Can Canaletes 6	Centre de Formació Ocupacional 2

Recorregut per les masies urbanes de Cerdanyola

Ara que ja saps com eren les masies i coneixes les de Cerdanyola, et proposem un passeig per algunes de les que tens més a prop. Si recordes el que has treballat i observes bé tot el que vegis, podràs fer aquesta fitxa.

- Pinta de color groc la taca de gris més clar on està l'Ajuntament. Aquesta taca representa el nucli urbà de Cerdanyola.
- Quines masies han quedat dins del nucli urbà envoltades de cases i pisos?
Can Serraperera, Can Cordelles, Can Xarau.

Aquestes masies són molt diferents, però tenen coses en comú. Per exemple totes conreaven la vinya, per això tenien cellers per conservar el vi.

Una masia per fora

La primera masia que visitem es diu **Can Xarau**

Actualment ja no és una explotació agrícola i els seus habitants no són pagesos. És una **casa particular**. Tampoc no està voltada de camps de conreu, sinó de **blocs de pisos**.

- *Després d'observar la façana principal de la casa, assenyala els noms de la llista que corresponen als elements característics de la masia i que **encara es conserven**:*

Pedrís

Font

Golfes/Galeria

Masoveria

Balcó de pedra

Pou

Relotge de sol

Porta dovellada

Quadra

Hort

Era

Safareig

La segona masia es diu Can Cordelles

És molt diferent de l'anterior, però també es conserven elements interessants. Actualment a la casa no hi viu ningú i en tenen cura els masover .

- *Després d'observar la façana principal de la casa, assenyala els noms de la llista que corresponen als elements característics de la masia i que **encara es conserven**:*

Pedrís

Font

Golfes/Galeria

Masoveria

Balcó de pedra

Pou

Rellotge de sol

Porta dovellada

Quadra

Hort

Era

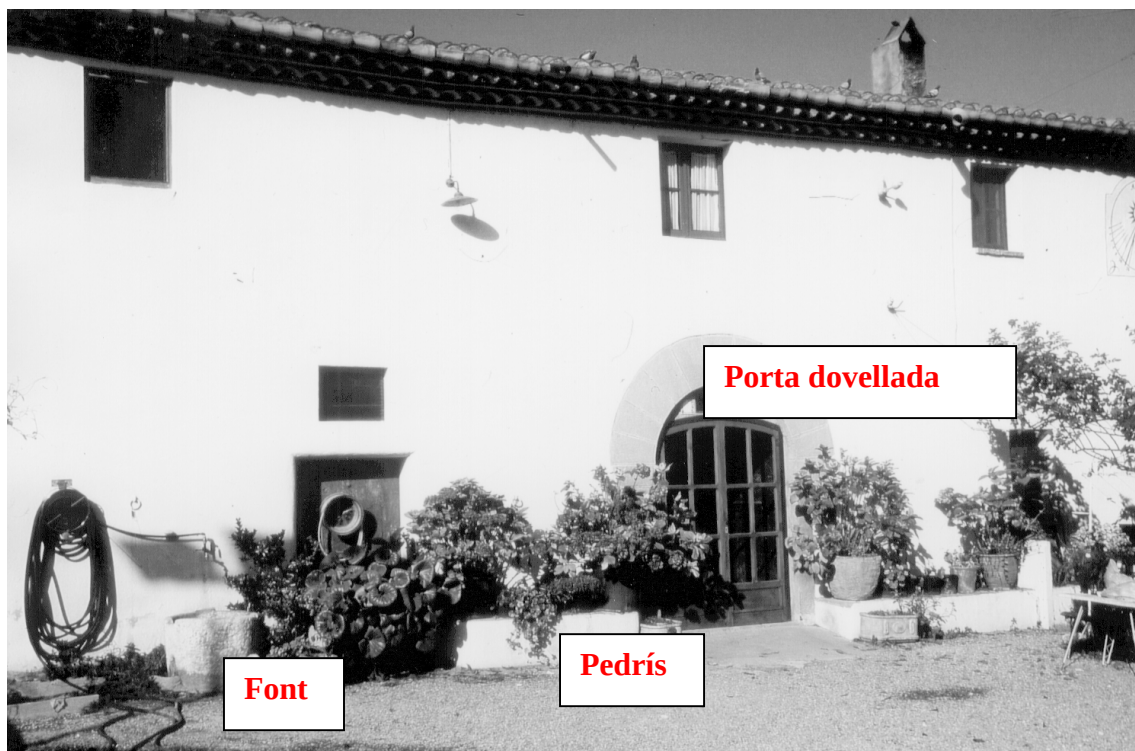
Safareig

Una gran masia:

La tercera i l'última masia del recorregut es diu **Can Serraperera**

Actualment no és una casa de pagès, és **Centre de Formació Ocupacional**

Està formada per diversos edificis: la **casa gran o principal** on vivien els amos de la masia i **la masoveria**, on s'estaven els masovers. A la part del darrera, hi ha **les quadres** on es guardaven les eines i els carros i el **molí** on es feia la mòlta del blat. Davant de la casa gran, hi ha **era** on es batia el blat. També hi ha una **gran bassa** amb un **safareig**, on les dones rentaven la roba. Actualment la masia ja no està envoltada de camps de conreu i no hi viuen ni pagesos ni pageses.

Rellotge
de sol

Porta dovellada

Font

Pedrís

La fotografia de la pàgina anterior correspon a la **masoveria** de can **Serraperera**

- Senyala en la fotografia els elements següents:

Porta dovellada, font, pedrís i rellotge de sol (només es veu una part).

Posa al costat de cada fotografia el nom de la masia corresponent.

Can Cordelles

Can Serraperera

Can Xarau

L'església Vella de Sant Martí: una església per a la pagesia

La parròquia de Sant Martí

Una parròquia és un territori que sovint coincideix amb el terme municipal, que s'administra des d'una església anomenada parroquial. En aquest mapa pots veure el terme de Cerdanyola i les dues parròquies que hi havia a l'època de les masies. La de Sant Martí era la més gran i el 1868 va esdevenir l'única.

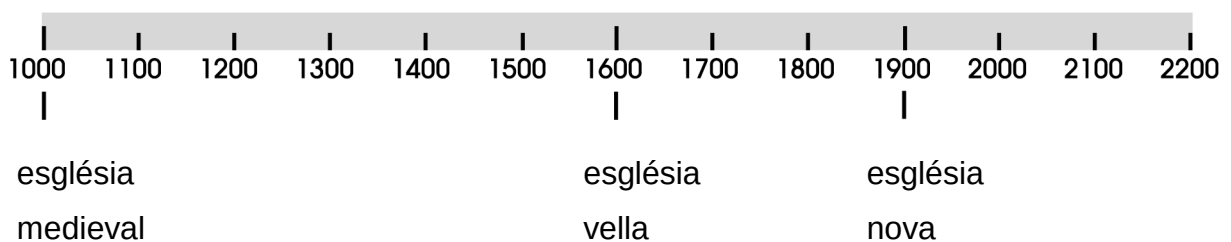
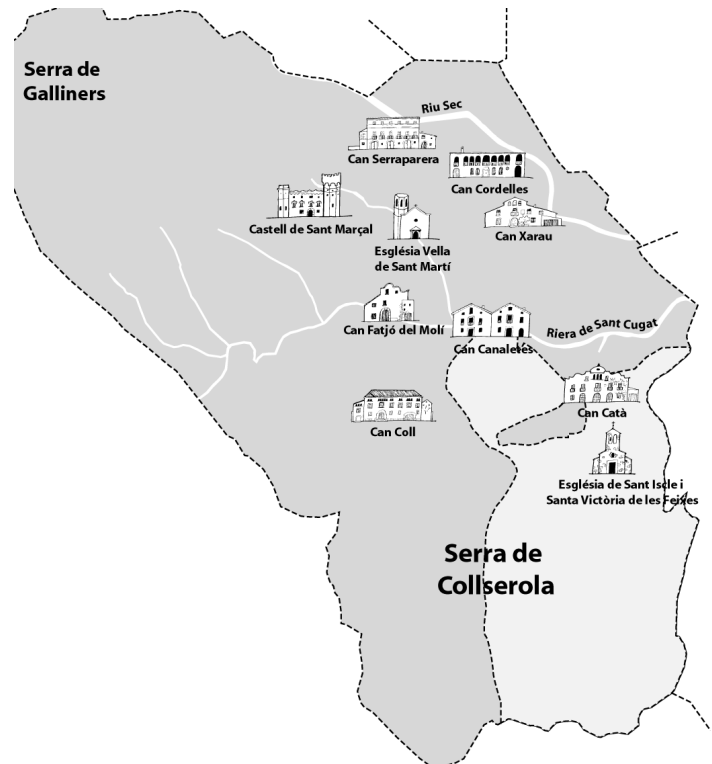
- *Observa el mapa i contesta:*

Si fóssim fills de la masia de Can Xarau, a quina església parroquial ens tocaria anar a fer la primera comunió?

L'església Vella de Sant Martí

L'església de Sant Martí

Cerdanyola ha tingut tres esglésies parroquials dedicades a Sant Martí de Tours: la primera estava a Collserola, la segona la van fer cap el 1600 a la plana, entre els camps de conreu i les masies, i la darrera, ja la coneixes, és dins de la ciutat.

- *Observa la barra del temps i contesta les preguntes següents:*

*Quina és l'església de l'època de les masies? **L'església Vella de Sant Martí***

Si la van construir al 1605, quants anys tindrà? _____

L'església: lloc de trobada i festa

Com que en aquella època no existia encara el poble, i per tant tampoc l'ajuntament, l'església era un lloc important perquè s'hi trobaven els habitants de les masies de Cerdanyola. Diuen que el **comú** de Sant Martí sovint es reunia sota un **lledoner** que hi havia davant de l'església. El **comú** estava format pels caps de família (el pare) i s'ocupava dels assumptes que afectaven la comunitat pagesa.

Assenyala els problemes que devia tractar el comú de Sant Martí.

La construcció de l'església	La contaminació atmosfèrica
L'arranjament d'un camí	Els conflictes amb el senyor del castell
El soroll i el trànsit	Les males collites

A l'església se celebraven totes les festes. La majoria eren religioses, però estaven relacionades amb els treballs agrícoles i amb les estacions.

Relaciona les dues columnes per comprovar-ho.

Revetlla de Sant Joan	Festa de tardor
Nadal	Inici de l'hivern
Festa Major del Roser de Maig	Inici de l'estiu
Festa patronal de Sant Martí	Festa de primavera

Assenyala quines d'aquestes festes antigues celebres o hi participes. Si no te'n recordes, pregunta-ho a casa.

Nadal	Setmana Santa	Aplec de Sant Iscle
Tots Sants	Els tres tombs	Roser de Maig
Carnaval	Revetlla de Sant Joan	Festa de Sant Martí

En aquell temps, la majoria de la gent no sabia llegir ni escriure. Els documents i les cartes molt sovint els havia de llegir o escriure el capellà.